

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN
ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRÜŞLERİ**

ASSEN QORQMAZ

**EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

ANTALYA, 2022

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN ORTAOKUL
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Assen QorQmaz

Danışman: Doç. Dr. Ramazan GÖK

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezim olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, kasıtlı olarak bir yanlış yapmadığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Assen QorQmaz

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

.....'nın bu çalışması/...../2022 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan :

Üye :

Üye (Danışman) :

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Ortaokul Öğretmenlerinin Görüşleri

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimime başladığımdan beri öğrenci desteğiyle ile tüm adaptasyon süreçlerimizde yanımda olan, başarısı ile rol model olan ve bu araştırma sürecinde desteği ile süreci kolaylaştıran ve bilgisi, tecrübesi ile daima gelişmeye yardımcı olan sayın danışman hocam, Doç. Dr. Ramazan Gök'e yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışma boyunca her zaman beni destekleyen, hep yanımda olup yardımlarını esirgemeyen ve beni cesaretlendiren sevgili aileme sonsuz teşekkür ederim.

Assen QorQmaz

ÖZET

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Qorqmaz, Assen

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ramazan GÖK

Ağustos, 2022, 35 sayfa.

Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ortaokulda uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri ortaya çıkarmaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmaya amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenen Konyaaltı ilçesinde görev yapan 10 öğretmen katılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenedir. Bu nedenle araştırmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, görüşme tekniği kullanılmış ve veriler betimsel ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen tüm veriler kodlanmış, araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli boyutlar ve bu boyutlara uygun temalar belirlenmiş, belirlenen temalar özetlenerek yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; Katılımcıların çoğunluğu Covid-19 pandemisi ile birlikte uzaktan eğitimin öneminin ve etkinliğinin arttığını ifade etmiştir. Daha önce uzaktan eğitimin niteliği ve niceliği tartışılırken, pandemi ile birlikte uzaktan eğitim bir fırsat olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Devlet ortaokullarında uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar, farkındalık düzeyi, avantajlar özellikle pandemi sürecinde yaşanan mevcut durum değerlendirilmiş ve bazı çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğretmenler, Görüşler.

ABSTRACT

OPINIONS OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS ON THE DISTANCE EDUCATION PROCESS

Qorqmaz, Assen

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assoc. Prof. Ramazan GÖK

August 2022, 35 pages

The aim of this study is to reveal the views on distance education practices in a secondary school affiliated to the Ministry of National Education. Ten teachers working in Konyaaltı, which was determined by easily accessible case sampling, one of the purposeful sampling methods, participated in this research in which the qualitative research method was used. The research is in the case study pattern, one of the qualitative research designs. For this reason, a semi-structured interview form was prepared in order to collect data in the research and the interview technique was used and the data were analyzed with the content analysis technique. All the data obtained in the research were coded, various dimensions and themes suitable for these dimensions were determined in accordance with the purpose of the research, and the determined themes were summarized and interpreted.

According to the research results; The majority of the participants stated that the importance and effectiveness of distance education has increased with the Covid-19 pandemic. While the quality and quantity of distance education has been questioned before, distance education has been evaluated as an opportunity with the pandemic. The problems encountered in distance education applications in public secondary schools, the level of awareness, advantages, especially the current situation experienced during the pandemic process were evaluated and some solution suggestions were presented.

Keywords: *Distance Education, Teachers, Opinions.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.6. Tanımlar	3

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Uzaktan Eğitim	4
2.2. İlgili Araştırmalar.....	7

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	11
3.2. Araştırma (Çalışma) Grubu.....	11
3.3. Veri Toplama Aracı	12
3.4. Verilerin Analizi	13
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	14

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler	15
4.2. Uzaktan Eğitim Süreci Eğitim-Öğretim Uygulamaları Durum Değerlendirmeleri ...	17
4.3. Uzaktan Eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları.....	19
4.4. Uzaktan Eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları-Zorlukları ..	21

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	24
5.2. Öneriler	26
5.2.1. Araştırmacılara Öneriler	26
5.2.2. Uygulayıcılar Öneriler	26

KAYNAKÇA.....	27
----------------------	-----------

EKLER	31
--------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ	33
-----------------------	-----------

İNTİHAL RAPORU	34
-----------------------------	-----------

BİLDİRİM.....	35
----------------------	-----------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler.....	15
Tablo 4.2. Uzaktan Eğitim-Öğretim Uygulamaları	17
Tablo 4.3. Uzaktan eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları.....	19
Tablo 4.4. Uzaktan eğitim Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları / Zorlukları.....	21

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın giriş, problem durumu, alt problemler, amaç, önem, varsayımlar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Okullar; bilgi aktarımları, tecrübe paylaşımlarıyla, planlı eğitim-öğretim faaliyetinin gerçekleştirildiği, belirli kurallara göre organize edilmiş ve yine bu kurallara göre çalışmalarını yürüten resmi ortamlar olarak kabul edilebilir. Ancak, okullar sadece bir plan doğrultusunda çalışan makineler de değildir. İnsan faktörünün olduğu her ortamda olduğu gibi okullarda da sosyal ilişkiler, sosyal roller çok önemlidir. Sosyal ilişkiler ve sosyal roller, zamanla ve bazı gelişmeler doğrultusunda değişebilmektedir.

2020/Mart ayında başlayan ve kısa sürede tüm dünyayı etkisine alan bir uzaktan eğitim süreci ile karşı karşıya kalınmıştır. Uzaktan eğitim süreci eğitim-öğretim paydaşlarına yeni roller yüklemiştir. Başta öğretmenler ve öğrenciler olmak üzere, okul yöneticilerinin ve öğrenci velilerinin rolleri, uzaktan eğitim sürecinin etkisiyle değişmiştir. Çünkü; eğitim, hareketli bir süreçtir. Dolayısıyla eğitim sistemleri de sürekli bir arayış, gelişme ve yeniliğe uyum sağlama çabası içerisinde. Bu çabalardan biri de online (çevrimiçi) eğitimlerdir. Yüz yüze eğitimden çevrimiçi (online) eğitime geçiş Covid- 19 salgını etkisiyle hızlı bir şekilde yaşanmıştır. Bu geçiş süreci de doğal olarak belli sıkıntıları, zorlukları belki de birtakım avantajları da beraberinde getirmiştir. Sanal ortamda etkili öğretim yöntemleri, sanal ortamlarda sınıf yönetimi gibi birçok yeni durumla karşı karşıya kalınmıştır.

Tüm bu yönlerden bakıldığında, uzaktan eğitim sürecinde rolleri önemli ölçüde değişen okul paydaşlarından yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin uzaktan eğitim sürecindeki başta uzaktan eğitim olmak üzere eğitim-öğretim uygulamaları hakkındaki görüşlerini belirlemek, araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Bu çalışmanın amacı: MEB'e bağlı kamu ortaokullarında uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin ortaokul öğretmenlerinin görüşlerinin ortaya konmasıdır.

Bu amaçla eğitim paydaşlarının görüşlerini ortaya koymak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) “Uzaktan Eğitim” hakkında uzaktan eğitim sürecinden önce bilinenler nelerdir?
- 2) Uzaktan eğitim sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri/görüşler nelerdir?
- 3) Uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları neler olmuştur?
- 4) Uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorlukları neler olmuştur?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin Covid- 19 ile birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerinde daha çok yer edinen uzaktan eğitim uygulamalarının artılarını, eksilerini ortaya koyması, bu süreçte eğitim paydaşlarının yaşadıkları sorunları ortaya çıkarması, meydana gelen aksaklıkları tespit etmesi açısından önemlidir. Edinilen bu bilgiler aksaklıkların giderilmesi, bilimsel öneriler getirilmesi konusunda faydalı görülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitimin okul ve öğrencinin geleceği üzerindeki etkisini göstermek, paydaşların değişim sürecindeki yaşadıkları sorunlara çözüm getirmek bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Katılımcılar görüşme sorularını ciddiye ve samimiyetle cevaplandırmışlardır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada ulaşılabilecek veriler yasaların, yönetmeliklerin ve okul yöneticilerinin yetkileri dâhilinde verebilecekleri izinlerle sınırlıdır. Bu alışma Antalya'ya bağlı Konyaaltı ilçesinde bulunan bazı ortaokulları kapsar. Bu alışma bu ortaokullarda görev yapan bazı öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Öğrenci ile öğretmen yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yürüttüğü eğitim- öğretim faaliyetleridir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim ile birlikte evlerde sanal sınıflar ortaya çıkmıştır. Sanal sınıf ortamlarında çevrimiçi dersler yer alırken, sanal sınıflarda etkin öğrenme ve öğretme açısından sanal sınıf yönetimi büyük önem taşımaktadır. Uzaktan eğitimin tarihine bakıldığında, ilk zamanlarda harf öğretim yöntemi olarak bilindiği görülmektedir. Derslerin, ödevlerin ve sınavların düzenli aralıklarla posta yoluyla gönderilerek öğretmen ve öğrenci arasındaki eğitim ilişkisine dayanan bir öğretim yöntemidir (Geray, 1978, s.52). Bu eğitimin başarısı, öğrencinin öğrenme, istek ve motivasyonunun yüksek olmasına, yoğun uygulama ve araştırmaya dayalı olmasına bağlıdır.

Örneğin ABD’de, ABD postasıyla iletilen haftalık dersler yoluyla eğitim sunulması, uzaktan eğitim yaklaşık 300 yıllık bir geçmişi olduğunu göstermektedir. İlk elektronik uzaktan eğitim 1920’lerden başlayarak radyo ve hava yollarında gerçekleşmiştir. Ayrıca internet kurumu uzaktan eğitimde paradigma değişikliğine neden olmuştur. Bazı eğitim kurumları, dernekleri ve diğer kuruluşların sağlık teknolojisi alanında uzaktan eğitim kursları vardır. Ders konuları ve derece programları arasında teknik eğitim, biyomedikal ve klinik mühendisliği, sağlık teknolojisi planlama ve yönetimi ve biyomedikal ekipman teknisyeni eğitimi bulunmaktadır. Sanal eğitimin bir örneği, 1000’den fazla öğrenci tarafından alınan Vermont Üniversitesi tarafından geliştirilen iki dilli sağlık teknolojisi dizisi olarak gösterilebilir (Clark, 2020).

Alan yazında yer alan bir çalışmada bilgi teknolojisi kullanımının ilk aşamalarında e-öğrenme için teknoloji kullanılmasına rağmen, daha sonra sınıf odaları yerine internet kursları açılmıştır. Başka bir grupla iletişim yalnızca e-posta ile sınırlı kalmıştır. Bu e-öğrenme dönemi özel mekanlarla sınırlı tutulmuş ve kullanıcılara öğrenme süreci ve bilgi dağıtımı hakkında görüşleri sorulmuş ve sonuçlarda olumlu bir etkinlik gözlemlenmiştir (Hasan ve Singhal, 2020).

Uzaktan eğitim yöntemlerini kullanan üniversiteler tarafından sağlanan yetişkin eğitimi, şüphesiz, daha yüksek terk oranlarına sahip geleneksel üniversitelerden farklı

değildir. Uzaktan eğitim veren bir üniversitede okuldan ayrılmak profesyonel, akademik, sağlık, aile ve kişisel nedenlerden kaynaklanmaktadır. Eğitimi bırakmayı sınırlamak çok önemlidir ve bu nedenle öğrencilerin okulu bırakmalarını tahmin etme becerisi çok yararlı olabilir. Öğrencilerin okulu bırakma tahminleri için en bilgilendirici özellikleri kullanarak en uygun kapsamlı öğrenme algoritmasını belirlemeye çalışan bir araştırma zaman içinde öğrencilerin aldıkları uzaktan eğitimden etkilenip etkilenmediklerini büyük ölçekte incelemek ve bu değişiklikleri saptamak için okuldan ayrılma nedenlerini araştırmıştır. Kullanılan veriler Yunan Açık Üniversitesi Öğrenci kayıtları tarafından sağlanmış ve görüşme tabanlı bir anketle ek veriler toplanmıştır. En bilgilendirici özelliklerin öğrenci cinsiyeti, ilk yüz yüze toplantıya katılım ve ilk iki yazılı ödevin notları olduğu bulunmuştur. Bu özelliklere dayalı olan ve okulu bırakma olasılığı yüksek olan öğrencileri otomatik olarak tanıyabilen web tabanlı bir uygulama, öğretmenlerin akademik yılın başında bile risk altındaki öğrencileri tespit etmelerine yardımcı olmak için oluşturulmuş ve geliştirilmiştir (Pierrakeas, Koutsonikos, Lipitakis, Kotsiantis, Xenos&Gravvanis, 2020).

Uzaktan Eğitim; Öğretmen ve öğrenenlerin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadıkları ve internet ağı üzerinden iletişimin sağlandığı eğitimidir. Uzaktan eğitimde eğitim senkron veya asenkron olarak gerçekleşebilir. Geniş kitlelere eğitim fırsatları sunar. Bu açıdan ekonomi sağlar. Açık ve uzaktan öğrenme, marjinalleştirilmiş öğrencilere sınırlar ötesinde öğrenme materyallerini öğrenme ve anlama konusunda eşit fırsat sağlamaktır (Sezgin, 2021; İşman, 2008).

Teknolojik yenilikçi yöntemler, öğrenci ve öğretmen etkileşimini doğrudan değiştirir. Teknolojinin öğrenmede sınırsız kullanımı, öğrencilere eğitim problemlerini çözmek için her zaman ve her yerde öğretmenleri ile iletişim kurma koşul ve fırsatı sağlar. Bu nedenle uzaktan eğitimin yanı sıra sınırsız öğrenmeyi teşvik etmek için teknolojinin diğer bazı önemli yönlerine vurgu yapılırken, günümüzde açık ve uzaktan eğitimde teknolojinin benimsenmesi, kullanılması ve etkisini araştıran çalışmalar devam etmektedir (Ali ve Alam, 2020). Ancak Malezya'da açık ve uzaktan eğitim bağlamında hizmet kalitesi veya müşteri memnuniyeti üzerine yapılan çalışmalarda eğitim sırasında yaşanan veya yaşanacak teknolojik sorunların eğitim kalitesini doğrudan etkilediğine dair bulgular bulunmaktadır (Amin ve Piaralal, 2020). . Az gelişmiş bireyler için bağımsız çalışma alışkanlıkları yararlı olmayabilir. Öğrenme güçlükleri ve öğrenme eksiklikleri için geri bildirim ve düzeltmeler yaşanan sorunlarla aynı

anda yapılmayabilir.

E-öğrenmenin avantajı, genellikle öğrenci için esneklik ve kolaylık, öğrenci arasındaki iletişimin kolaylaştırılması, bir öğrencinin ihtiyacına daha fazla uyum, multimedya kullanımıyla öğrenci deneyiminde daha fazla çeşitlilik ve öğretim materyalinin sözsüz sunumudur. Video etkileşimi, kullanıcının kontrol ettiği, tekrar izlemek için duraklatılabilen ve tersine çevrilebilen görsel ve işitsel öğrenmeyi sağlar. E-öğrenme, doğal olarak uzaktan öğrenmeye ve esnek öğrenmeye uygundur, ancak yüz yüze öğretimle birlikte de kullanılabilir. Bu durum için harmanlanmış öğrenme terimi yaygın olarak kullanılmaktadır. E-öğrenme, çocuklar için çalışma sayfaları ve etkileşimli alıştırmalar sunanlar gibi eğitim web sitelerine de atıfta bulunabilir. Terim aynı zamanda, genellikle uygun maliyetli çevrimiçi eğitime atıfta bulunduğu iş sektöründe de yaygın olarak kullanılmaktadır. E-Öğrenme, öğrenmeyi desteklemek ve geliştirmek için teknolojinin kullanılmasıdır. İnternetin e-öğrenmede kullanımına odaklanıldığında, üç temel kullanım ortaya çıkmıştır. Öğretme ve öğrenmeyi sağlamak, desteklemek ve geliştirmek için elektronik bir teknolojidir. E-öğrenme yoluyla öğrenci daha fazla deneyime sahip olacaktır, çünkü içerikten öğrenmenin yanı sıra çevrimiçi toplulukları ve ağları kullanmayı da öğrenir. Bu şekilde, e-öğrenme “yansıma ve tartışma yoluyla öğrenmeyi” destekleyebilir. E-öğrenme, öğrencinin kendi öğrenme şeklini ve öğrenmeyi sevdiği yolu yönetmesini sağlar (Al-Arimi, 2014). Clark ve Kwinn (2007, s.6) sanal sınıfları, farklı yerlerden öğrencilerin bir öğretmenin rehberliğinde bir araya geldiği eşzamanlı çevrimiçi ortamlar olarak tanımlamaktadır. Bu sınıflar ve gruplar, veri ve bilgi paylaşımını kolaylaştırır ve etkileşimi artırır.

Sanal sınıf ortamında öğretmen dersi canlı olarak sunabilir, ders materyallerini ve görselleri ekranda paylaşabilir, öğrenciler yazışma alanında birbirleriyle ve öğretmenleri ile iletişim kurabilir ve öğrenciler dersi daha sonra video olarak izleyebilirler. Bu nedenle e-öğrenme diğer tek yönlü, pasif öğrenme yöntemlerinden çok daha etkili olabilir (Kavrakoğlu, 2002). Sanal sınıf ortamında öğretim, öğretmenler ve öğrenciler için büyük kolaylık sağlamaktadır. Sanal sınıfların gerçek sınıflara göre en önemli avantajı, dünyanın her yerinden öğrenme ortamına dâhil olma fırsatı sunmasıdır (Ebberts, Balague, Ganguly, Noyesve Salm, 2003, s.4).

Sanal sınıf ortamlarının avantajları ve dezavantajları vardır. Sanal sınıf ortamlarında yavaş internet, sürekli internet kesintileri, kamera, mikrofon ve bilgisayar donanımı gibi

altyapı eksikliklerinden kaynaklanan sorunlarla karşılaşmak mümkündür. McBrien ve ark. (2009, s.10) sanal sınıflarda teknoloji kullanımına ilişkin teknik sorunlar olduğunu; ancak ders takibindeki sorunların kısa sürede çözülerek çözülebileceğini belirtmektedirler. Geleneksel sınıf ortamında utangaç öğrenciler düşüncelerini açıkça ifade edemezler. Sanal sınıf ortamının en büyük avantajlarından biri bu yapıya sahip öğrencilerin yazışma veya mikrofon aracılığıyla düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri ve derse aktif olarak katılabilmeleridir. Etkileşimli bir ortam olan sanal sınıflar, öğrencinin derste aktif olduğu, öğretmen-öğrenci işbirlikli bir yapıda, içerik-öğrenci etkileşiminin ihtiyaca göre yüksek oranda sağlanabildiği, öğrencinin derse katılımını destekleyen ortamlardır. Etkileşimli bir eğitim ortamı sunan sanal sınıflar başarıya %50 katkı sağlamaktadır (Çakırer, 2002).

2.2. İlgili Araştırmalar

Literatürde sanal sınıf ortamı ile ilgili çalışmalar genel olarak öğrencilerin başarısı ve motivasyonu üzerine odaklanmıştır. Aıcı (2004), sosyal bilgi inşasına dayalı sanal öğrenme ortamlarının öğrenci başarısı ve tutumları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu araştırma kapsamında geliştirilen sanal öğrenme ortamının öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkisinin olduğu ve sanal sınıf ortamında öğretmen-öğrenci-öğrenci iletişimini arttırdığı sonucuna varılmıştır. Özmen (2012) sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısına ve öğrenci görüşlerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada sosyal uzaktan eğitim uygulamalarına katılan, sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarına katılan ve yüz yüze ortama katılan gruplar yer almıştır. Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının bilişsel alan bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında daha etkili olduğu ancak bilişsel alan anlama düzeyindeki davranışların gruplar arasında farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise öğrencilerin sosyal ağlar ve uzaktan eğitim hakkında genel olarak olumlu görüşler ifade ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2015) tarafından yapılan araştırmada sanal sınıfların öğrenci başarısına etkisi ve öğrencilerin sanal sınıflara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda sanal sınıf ortamlarının öğrenciler tarafından kullanılabilmesi, öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği, sanal sınıflarda kayıt özelliği ile öğrenciler için esnek bir ortam oluşturduğu ve öğrencilerin kendi hızlarında öğrenebildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu

çalışmada öğrenciler sanal sınıf ortamından olumlu yönde etkilenmiştir. Canlı sınıflarda farklı 3 boyutlu materyallerin ve ortamların gösterilmesi mümkün olduğundan çift yönlü etkileşimin sağlandığı belirtilmektedir.

Akademik başarıyı inceleyen çalışmaların yanı sıra farklı değişkenlere sahip çalışmalar da bulunmaktadır (Bolliger vd., 2010). Dijital medya araçlarının (ses, video, resim vb.) çevrimiçi ortamda öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda dijital medya araçlarının öğrencileri derse karşı motive ettiği görülmüştür. Sınıf, cinsiyet ve önceki deneyim gibi farklı demografik özellikler açısından önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Li (2012) sanal sınıflarda öğrencilerin istenmeyen davranışları, öğretmen teknikleri ve çeşitli sınıf içi iletişim süreçleri ve sonuçları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin çevrimiçi medya kullanımına ilişkin algılarında yaş, sayı, kayıt durumu ve önceki öğrenme durumu gibi farklı demografik özelliklerin farklılık gösterdiği ve öğretmen tekniklerinin de öğrenmeyi etkilediği belirtilmiştir. Öğrencilerin istenmeyen davranışları Öğretmenlerin kullandıkları yöntemlerin öğrencilerin öğrenmelerine az da olsa katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sanal sınıf sistemlerinin nasıl çalıştığına dair açıklamalar ve ardından bu ortamlarda öğrenmenin faydaları hakkında tartışmalar devam ederken özel şirketler muhtemelen öğrencilerin ilgisini çeken kaliteli eğitim materyalleri oluştursa da, bu platformlarda sunulan materyaller şu anda düzenlenmemiştir ve bazı şirketler eğitim kurullarının standartlarını karşılayıp karşılamadıklarının garantisi yoktur. Sanal sınıflarda hem öğretme hem de öğrenme deneyimine sahip oldukları için ilgi çekicidir, aynı zamanda bu öğretmenlerin genellikle sanal sınıflarda çevrimiçi daha iyi öğretmeye inandıkları keşfedilmiş, hem öğretmen hem de öğrenci için olumlu bir öğretim ortamı yarattığı düşünülmektedir. Katılımcılar genellikle öğrencileri diğer öğretim ortamlarına göre sanal sınıflarda daha iyi tanıdıklarını düşünmektedirler. Öğretmenler ayrıca, sanal sınıflardaki öğrencilerin geleneksel sınıflara göre aynı oranda veya daha hızlı öğrendiklerini ve sadece çevrimiçi olarak sunulan daha fazla konuyu görmek istemeyeceklerini, ama aynı zamanda sanal sınıflarda çevrimiçi öğrenmenin, çoğu konuda geleneksel sınıf içi öğrenme ve evde eğitimin yerini alacak alternatif bir öğrenme yöntemi olabileceğine de inanmaktadırlar (Manegre ve Sabiri (2020).

Teknolojideki bu hızlı gelişmeler ve farklı eğitim taleplerinin ortaya çıkması sanal sınıfların kullanımını artırmıştır. Yüz yüze eğitim sistemindeki eksiklikler ve yetersizlikler,

alternatif uzaktan eğitimin ve derslerin sanal sınıf ortamında işlenmesinin önünü açmıştır. Uzaktan eğitim dünyada ve ülkemizde eğitim kurumları tarafından kullanılmaya başlanmış, ülkemizde özellikle üniversitelerde yaygınlaşmıştır. Daha sonra uzaktan eğitim koşulları nedeniyle diğer eğitim kademelerinde yaygınlaştı. Bu değişiklikte birlikte çağın ihtiyaçlarına uyum sağlamayı hedefleyen kurumların adaptasyonunun ülkemizde hızla benimsenen e-öğrenme ile gerçekleştiği belirtilmektedir (Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006). Sanal sınıf ortamları, özellikleri ve eğitimdeki faydaları açısından uzaktan eğitim alanında önemli bir yere sahip olsa da bu konuda yapılan araştırmaların yeterli olmadığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sistemi ile sanal sınıfta okutulan derslerin olumlu, olumsuz ve eksik yönlerinin belirlenmesine katkı sağlaması yeni araştırma ve uygulamaların geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ortaokulda uzaktan eğitim sürecine ilişkin yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerini ortaya çıkarmak ve böylece eksiklikleri tespit ederek uzaktan eğitim sisteminin gelişim sürecine katkıda bulunmak ve tespitlerde bulunmaktır.

Diğer yandan iş motivasyonu da, kuruluşların ve toplumların başarısı ve bireylerin refahı için çok önemli bir konudur. Geçen yüzyıldaki iş motivasyonu literatürünü, (a) güdüler, özellikler ve motivasyon yönelimleri (içerik); (b) işin özellikleri, iş rolü ve daha geniş çevre (bağlam); veya (c) seçim ve çaba (süreç) ile ilgili mekanizmalar ve süreçler olarak ele almak mümkündür. Bütünleştirici incelememiz, motivasyonla ilgili psikolojik girdilerin ve operasyonların daha kesin haritalanması ve çalışma ortamının genişletilmiş kavramları dahil olmak üzere, alandaki önemli başarıları ortaya koymaktadır. Geçen yüzyıldaki kesişen eğilimler arasında hedeflerin önceliği, hedefe ulaşma süreçlerinin önemi, ve ilgili zaman, deneyim ve yer değişkenleri üzerinde gelişen dinamik, hedefe yönelik, kaynak tahsis süreci olarak iş motivasyonunun daha incelikli bir kavramsallaştırması vardır. Alan genelinde, metodoloji ve ölçümdeki ilerlemeler, teori ve araştırma arasındaki uyumu iyileştirmiştir. Gelecekteki araştırmalar için on umut verici yön açıklanmış ve araştırma-uygulama boşluğunu doldurmanın yararlı bir yolu olarak saha deneyleri önerilmiştir (Kanfer, Frese ve Johnson, 2017; Rainey, H. 2000; Roberson, 1990; Toode, Routasalo ve Suominen, 2011). Başka bir araştırmada ise, İş Motivasyonu Teorisinin Geleceği üzerine Temmuz 2004 "Academy of Management Review" Özel Konulu Forumunu tartışılmaktadır. Araştırmacı forumun çalışanlarını çalışmaya neyin motive ettiğini anlamaya yardımcı olmak için yeni

araştırma yönergeleri açarken, çalışanların neden çalışmaya motive edilmesi gerektiği hakkında çok az şey söylediğini düşünmektedir. Motivasyon teorisindeki erken gelişmeler ile felsefi ve psikolojik etik tarihi arasında doğrudan bir bağlantı vardır. Motivasyonel çabaların bireysel ahlaki özerklik üzerinde kontrol edilebileceği belirtilmektedir. Anlamalı iş ve iş motivasyonu teorisi arasında bağlantı kurmak, sözde anlamalı iş için daha fazla araştırma ve araştırmayı teşvik edecektir. Araştırmacı bireysel ve grup performansı içinde çalışan motivasyonu ile üretkenlik arasındaki bağlantıya dikkat çekmektedir (Michaelson, 2005; Katzell ve Thompson,1990).

Ayrıca sanal sınıflar da öğrenci ve öğretmen memnuniyeti için çok önemlidir. Çevrimiçi kurslara eşzamanlı bileşenler (sanal sınıf teknolojileri) eklemek etkileşimi kolaylaştırabilir. Öğrencilerin anında geri bildirim alma yeteneklerinin ve sunum yapan kişiler olarak deneyimlerinin önemi, çeşitli etkileşim türleri arasında vurgulanmakta, eğitmenin öğretim stili ve görsel varlığı, öğrencilerin içerikle ilgisini çekmede etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin anında geri bildirim alma yeteneklerinin ve sunum yapan kişiler olarak deneyimlerinin önemi, çeşitli etkileşim türleri arasında sıklıkla vurgulanmaktadır. Eğitmenin öğretim stili ve görsel varlığı, öğrencilerin içerikle ilgisini çekmede etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrenci etkileşiminin ve dolayısıyla öğrenmenin sanal sınıf aracılığıyla gerçekleşen canlı iletişim tarafından desteklendiğini göstermektedir (Martin, Parker ve Deale, 2012).

Tüm bunlardan yola çıkarak bu çalışmada ise uzaktan eğitim sürecinde ortaokul öğretmenlerin nasıl etkilendiği araştırılmış ve uzaktan eğitimde yaşananların bir durum incelemesi yapılması amaçlanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, veri toplama teknikleri, uygulama süreci ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olup durum çalışması desenindedir. Bir durum (uzaktan eğitim) gibi güncel bir olgu hakkında kendi gerçekliği bağlamında, özellikle olgu ile bağlam arasındaki sınırlar belirlenmeye çalışılarak ampirik bir sorgulama yapılmıştır (Yin, 2012). Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre çalışma, bir durumun faktörlerini bütüncül bir yaklaşımla araştırır ve faktörlerin ilgili durumu nasıl etkilediğine ve onlardan nasıl etkilendiklerine odaklanır. Bir durumdaki ve ilgili durumdaki değişiklikleri ve süreçleri anlamaya çalışan bir vaka çalışmasıdır. Bu durumu derinlemesine açıklamak amacıyla çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, Yıldırım ve Şimşek (2013) tarafından gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal bir ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya çıkarılması için bir sürecin izlendiği bir çalışma olarak tanımlanmaktadır.

3.2. Araştırma (Çalışma) Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Antalya ili merkez ilçelerinden Konyaaltı ilçesinde bulunan kamu ortaokullarındaki öğretmenlerden oluşmaktadır. Nitel araştırmaya Konyaaltı ilçesinde görev yapan 10 öğretmen katılmış ve derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmada, katılımcıların konuya ilişkin görüşlerini belirlemek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda olasılıklı örnekleme gerekli değildir ve genellikle az sayıda insanla çalışır ve kesin sonuçlar çıkarmak veya sonuçları popülasyona genellemek için hiçbir çaba yoktur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmış, veriler betimsel ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir (Ek-1). Araştırmada elde edilen tüm veriler kodlanmış, araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli boyutlar ve bu boyutlara uygun temalar belirlenmiş, temalara ilişkin görüşler özetlenerek yorumlanmıştır. Yüz yüze görüşme yöntemi, toplumsal duyarlılığı sağlamak için bireylerin iç dünyalarına girerek bakış açılarını anlamaya çalışan nitel bir araştırma aracı olarak kullanılmaktadır. Nitel araştırmalarda görüşmecinin amacı, görüşülen kişinin iç dünyasına girerek görüşülen kişinin bakış açısını anlamaktır. Bu anlamda toplumsal duyarlılık en üstte yer almaktadır (Kuş, 2003). Görüşmelerden önce araştırmaya dâhil edilmesi planlanan kişiler telefonla aranmış ve çalışma hakkında kısa bilgiler verilerek görüşme için uygun bir zaman kararlaştırılmıştır. Katılımcılar daha sonra uygun gün ve saatlerde araştırmacının ofisinde karşılanmıştır. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise çeşitli çevrimiçi platformlar aracılığıyla görüşülen kişilerden bazıları ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 1 saat sürmüştür. Veri toplama süreci araştırmacı tarafından katılımcılarla derinlemesine yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve görüşmenin her an kesilebileceği veya sonlandırılabilirliği katılımcılara bildirilerek gönüllü katılım sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular soru sormadan bilgi verme amaçlı sorulmuş ve görüşmeci ile göz teması kurularak görüşme soruları günlük dilde ifade edilmeye çalışılmıştır. Görüşülen kişilerin yanıtları hakkında geri bildirim verilerek, yanıtlarının kalitesini artırmaya yönelik teşvik edici mesajlar verilmiştir (Kuş, 2003). Veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Buna göre yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmada yer alan açık uçlu sorulardan oluşturulan taslak görüşme formları, uygulama öncesinde nitel araştırmadaki uzmanlara sunulmuş ve görüşme formunun geçerlik sorunları giderilmeye çalışılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilerek sonuçlandırılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırma konusu ile ilgili dört soruya yer verilmiştir. Katılımcıların görüşlerini ortaya çıkarmak ve analiz etmek

amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular tüm katılımcılar için aynı şekilde hazırlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak raporlanması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması nitel bir araştırmada önemli geçerlik ölçütleri arasındadır (Morse vd., 2002). Bu tür analizlerin kullanıldığı bir çalışmada görüşülen kişilerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve sonuçların bunlara göre açıklanması geçerlilik açısından önemlidir. Nitel araştırmacının kullanabileceği başka geçerlilik stratejileri de vardır. Bu stratejiler iç ve dış geçerlik olmak üzere iki kısımda incelenmektedir. Nitel araştırmalarda iç geçerliliği sağlamak için araştırmada elde edilen bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak doğrulanması gerekmektedir.

Ayrıca farklı kaynak, yöntem ve stratejilere göre elde edilen bulgular anlamlı bir bütün oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda araştırmanın bulguları, kavramsal çerçevesi ve kuramla uygunluğu araştırılmış ve ortaya çıkan kavramların anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Ayrıca her katılımcıya bir kod numarası verilecek ve bu numara kısaltma (Y1, Ö1, V1, vb.) ile tanımlandıktan sonra eklenmiştir. Araştırmada doğrudan alıntılara yer verilmiş ve sonuçlar buna göre açıklanmıştır.

Nitel araştırmalarda veriler içerik analizine göre analiz edilmiş ve bulgular betimsel analiz tekniği kullanılarak tablolastırılmıştır. Görüşmelerden elde edilen nitel verilerin analizinde kodlama ve verilerin kodlara göre düzenlenmesinden oluşan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, yazılı ve sözlü materyalin sistematik bir analizidir ve söylenenlerin veya yazılanların kodlama yoluyla ifadesidir (Balcı, 2018). Görüşme sırasında katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar alt kategorilere ayrılarak açıklanmıştır. Katılımcıların alt kategorilere ilişkin verdikleri cevaplar sistematik bir şekilde bir araya getirilerek yorumlanmıştır. Bulguların yorumlanmasında katılımcıların kendi cümleleri de yer almıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Öncelikle araştırmanın güvenirliğini ve geçerliliğini desteklemek için bir pilot çalışma yapılmıştır. Bu şekilde görüşme sorularının uygunluğu ve araştırmayı yansıtıp yansıtmadığı test edilmiştir. İyi bir nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik, araştırmacının tarafsızlığını gösteren önemli faktörlerdir (Morse vd., 2002). Toplanan verilerin ayrıntılı olarak raporlanması ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığının açıklanması nitel bir araştırmada önemli geçerlik ltleri arasındadır. Bu tür analizlerin kullanıldığı bir çalışmada görüşülen kişilerden doğrudan alıntılara yer verilmesi ve sonuçların bunlara göre açıklanması geçerlilik açısından önemlidir. Nitel araştırmacının kullanabileceği başka geçerlilik stratejileri de vardır. Bu stratejiler i ve dış geçerlik olmak üzere iki kısımda incelenmektedir. Nitel araştırmalarda i geçerliliği sağlamak için araştırmada elde edilen bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak doğrulanması gerekmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan nitel analizler sonucunda elde edilen bulgular uzaktan eğitim sürecinde okulların algılanan durumları ve eğitim paydaşlarının değişen rolleri ilgili görüşler doğrultusunda temalar halinde sınıflandırılmış bu temalar tablo halinde verilmiştir.

4.1. Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler

Tablo 4.1. Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler

Tema(T)	Görüşler
	Görüşler
1.Umutsuzluk/Çaresizlik	Ö3/Ö4
2.Mesleki Zorluklar/Dezavantaj	Ö3/Ö6/Ö7
3.Korku-Endişe-Gelecek Kaygısı	Ö1/Ö2/Ö5/Ö10
4.Yeni Alışkanlıklara ve Kurallara Uyuma Çabası	Ö1/Ö8/Ö9
Kısıtlamalar ve Tedbirli/Kontrollü Hayata Geçiş)	

Tablo 4.1’de öğretmen katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili daha önceki bilgileri ile uzaktan eğitim dönemi hakkındaki görüş ve düşünceleri ile uzaktan eğitim döneminin hissettirdiklerine yer verilmiştir:

Ö1: “Uzaktan eğitimin geniş bir bölgeye yayılan bir salgın olduğunu biliyordum. 2019 yılında ilk defa karşılaştığımız bir durum olduğu için korku, panik ve endişe gibi duygular yaşadık. Salgını öğrendikçe (nasıl bulaştığı, ne gibi önlemler alabiliriz, yan etkileri vb.), endişelerimiz azaldı ve kurallara harfiyen uyduk. Evlerimize kilitlendik. Psikolojimiz olumsuz etkilendi. Etkileri halen devam etmektedir. hastalanır mıyım bunu nasıl yenerim Sevdiklerime bir şey olur mu? Bu tür sorular hep aklımızda.”(T3,T4)

Ö2: “Uzaktan eğitim kelimesini 2019’dan önce duymuştum ve anlamını biliyordum. Geniş alanlara yayılan salgın hastalıklar için kullanılan bir terim. Tarih boyunca insanlığı

etkilemiş başka uzaktan eğitimler olduğunu biliyorum. Kolera ve veba hakkında uzaktan eğitim duydum. Bilgilerim çoğunlukla kitaplardan ve filmlerden öğrendiklerime dayanıyordu.”(T3)

Ö3: “2019'dan önce uzaktan eğitim kelimesini duymadım ama internetteki sürece benzer komplo teorileri okudum. Sürecin bu teorilerle tamamen olmasa da büyük ölçüde örtüşmesi, uzaktan eğitimin bilinçli olarak yaygınlaştığı fikrini doğurmaktadır. sürecin uzaması; Toplumun belirli meslek gruplarında yaşamda zorluklara, eğitim faaliyetlerinin aksamasına, besin ve beslenme zincirlerinde bozulmaların artmasına neden olur. Bu sürecin yaralarının gelecekte iyileşmesi on yıllar alabilir.”(T1,T2)

Ö4: “Uzaktan eğitim hakkında en ufak bir fikrim yoktu, 2019 yılında tanıştım. Yaygın bir salgın. Çaresizlik içinde yaşadığımız bir durumdu, elimiz kolumuz bağlı zannettim, sanırım uzaktan eğitim başladıktan kısa bir süre sonra şöyle bir şey düşündüm: Keşke bizi uzun süre uyutsalar ama uyandığımızda yukarı, bu süreç bitti.(T1)

Ö5: “2019 yılından önce uzaktan eğitim kelimesini duymamıştım. anlamını bilmiyordum. Uzaktan eğitimin küresel bir salgın hastalık olduğunu öğrendim. Bizi nasıl bir sürecin beklediğini tam olarak bilemediğim için ailem ve kendim için korkuyordum. Hastaneye kaldırılan enfekte kişilerin televizyon görüntülerini izledikten sonra, benzer şeyler yaşama olasılığı konusunda gergindim.”(T3)

Ö6: “Evet, uzaktan eğitim kavramını duydum. Hiçbir zaman uzaktan eğitim öğrencisi veya uygulayıcısı olmadım. Pandemi süreciyle birlikte birçok kurumda veya özel sektörde uzaktan çalışma başladı. Uzaktan çalışma imkânının sağlanması hayatın devamlılığı için önemli olmuştur. Uzaktan eğitim süreciyle birlikte ortaya çıkan farklı uygulama biçimleri eğitimin verimini düşürmüştür.”(T2)

Ö7: “Evet, duydum. Bence daha çok dezavantaj. Bilgi eksikliği, konfor ve kolaylık gibi dezavantajları var.”(T2)

Ö8: “2019'dan önce uzaktan eğitim kavramını biliyordum. Kısacası eğitim alacak kişi ya da kişilerin öğretmenle aynı ortamda olmadığı, internet ve ileri teknolojik araçlarla etkileşime girdiği durumlarda uzaktan eğitim diyebiliriz. Pandemi döneminde milli eğitimimizde uzaktan eğitimin başarıyla kullanıldığını düşünüyorum. İnternetsiz ve bağlantısız evler olsa da dersler bir ölçüde televizyon yardımı ile işlendi ve pandemi döneminde öğrencilere eğitim verildi.(T4)

Ö9: “Uzaktan eğitim kavramını duymuştum ama seminer ve konferanslarla ilgili uzaktan eğitim hakkında daha fazla bilgiye sahiptim.”(T4)

Ö10: “Uzaktan eğitim MEB çalışanlarının aşına olduğu bir kavram. Birçok çalışan uzaktan hizmet içi kurslara katılmıştır. Ancak bu daha çok kaydedilmiş bir videoyu izlemek gibidir. Covid-19 pandemisi ile birlikte uzaktan eğitimimin kapsamı daha da genişledi. Çocuklar öğretmene gidemeyince, doğal olarak okul öğretmenleri de çocuklara gitmek zorunda kaldı. Öğrencilerimizle EBA TV, Zoom ve EBA üzerinden tanıştık ve bu şartlar altında yapılabilecek tek şey buydu. Uzaktan eğitim ile okul ortamına ulaşmak elbette mümkün değil. Her evde internet olmadığı düşünüldüğünde okulumuzda uzaktan eğitime katılım oranı çok düşük seviyelerde kaldı.”(T3)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde çoğu katılımcının uzaktan eğitime ilişkin bilgisinin olduğu ancak uygulamada bunun nasıl gerçekleşeceği noktasında uygulama öncesinde bazı endişeler taşıdıkları ancak içinde uygulama esnasında bu kaygılarının azaldığı düşünülmektedir.

4.2. Uzaktan Eğitim Süreci Eğitim-Öğretim Uygulamaları Durum Değerlendirmeleri

Tablo 4.2. Uzaktan Eğitim-Öğretim Uygulamaları

Görüşler	
1.Okula Uyum Problemleri/Davranış Problemleri	Ö2/Ö5/Ö6/Ö7
2.Motivasyon Kaybına Sebep Olunması	Ö3/Ö4/Ö6/Ö7/Ö8
3. Fırsat Eşitsizlikleri/Eğitime Ulaşamama	Ö1/Ö5/Ö6/Ö7/Ö9/Ö10

Tablo 4.2’de eğitim-öğretimin uzaktan devam etmesiyle ilgili katılımcı öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Bence bu durum her okuldaki öğrenciler için uygun değil. Çünkü uzaktan eğitim sürecine hiç dahil olmamış öğrenciler var. Bu durum onları olumsuz etkiliyor, eğitim hakları ellerinden alınıyor.”(T3)

Ö2: “Aşı öncesi dönemde gerekli bir uygulamaydı. Ancak mümkün olduğunca yüz yüze eğitimden yanayım. Öğrencilerin okula uyum sağlamaları ve eğitim-öğretim çalışmalarını başarıyla sürdürebilmeleri için online + yüz yüze süreç yeterli olmadı.”(T1)

Ö3: “Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kesinlikle yüz yüze devam etmesi gerektiğini düşünüyorum. Uzaktan eğitim etkinliği kısa süreli eğitim için çok faydalı olabilir ancak uzun süreler öğrencilerin etkinliklerden kopmasına neden oluyor.”(T2)

Ö4: “Uzaklaştırma sisteminde çocuklar 2 gün okula gelip 1 gün online, 5 gün evde kalmak zorunda kaldılar. Böylece çocuklara çok fazla boş zaman kaldı. Okula geldiği günlerde diğer derslerde eksik öğretileniyor maalesef bence uygun bir sistem değil, sadece uzaktan eğitim döneminde hayat kurtarıcı olarak düşünebilirim.”(T2)

Ö5: “Uzaktan eğitime öğretim açısından baktığımızda yazma etkinliklerinin dışında faydalı olduğunu gördük. Ancak dezavantajlı öğrenci gruplarında (kaynaştırma öğrencileri, özel eğitim öğrencileri) aynı faydayı sağlayamadık. Okula dönen çocuklarda gördüğümüz davranış problemlerinde okulların öğretme rolü kadar eğitimin rolünün de uzaktan yapılamayacağını gözlemledik.”(T1,T3)

Ö6: “Karma eğitim olarak eğitime devam edilmesi eğitimin kalitesini büyük ölçüde düşürmüştür. Eğitimciler gruplandıkları öğrencilere ders anlatırken kafa karışıklığı yaşandı. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim sisteminin uygulanmasının eğitimde verimliliği büyük ölçüde azalttığını düşündüm.”(T1,T2,T3)

Ö7: “Kesinlikle yüz yüze devam etmeli. Diğer yöntemlerin verimsiz olduğuna inanıyorum.”(T1,T2,T3)

Ö8: “Ülkemizde uzaktan eğitimin başarıyla yapıldığını gözlemledim. Tecrübemiz var. Doğal olarak eksiklikler oldu ama süreçte ilerleme kaydedildiğini söyleyebilirim. Yüz yüze eğitim ya da karmaeğitim dersek elbette yüz yüze eğitim derim ama uzaktan eğitimin ne kadar önemli olduğunu salgın dönemlerinde gördük.”(T2)

Ö9: “Özellikle pandemi sürecinin başlangıcında eğitim ve öğretimin uzaktan bir şekilde devam etmesini çok başarılı buluyorum. Özellikle salgın döneminde öğrencilerin, öğretmenlerin ve eğitim personelinin sağlığının korunmasının başarılı bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Ancak başarılı bir uygulama olmasına rağmen bazı ülke koşullarından ve imkânlarından dolayı sıkıntılar yaşandı ve istenilen başarının elde edildiğini düşünmüyorum. Yani bir şeyler planlarken öngörü eksikliğinden dolayı her okul, öğrenci ve velinin aynı imkânlarla ve koşullara sahip olmayacağı öngörülmemiştir. Bu nedenle bazı öğrenciler internet ve dijital desteğin olmaması nedeniyle karma uygulamadan yeterince yararlanamamışlardır.”(T3)

Ö10: “Yapılacak veya yapılması kararlaştırılacak başvurular, salgının yayılma özellikleri dikkate alınarak yapılmıştır. Bu nedenle öğrencilerin haftanın bazı günleri okula gelmeleri ve diğer günlerde çevrimiçi çalışma yapmaları makul bir uygulamadır. Öğrenciler yokken okul temizlendi ve havalandırıldı. Ayrıca uzun süre okula gelemeyen ve arkadaşlarını göremeyen öğrencilerin haftada iki gün okula gelmeleri psikolojik ve sosyalleşme açısından gerekliydi. Tabiki bazı dezavantajlar vardı.”(T3)

Katılımcıların görüşlerine göre salgın döneminde uzaktan eğitime ilk kez geçilmesi nedeniyle bazı aksaklıklar yaşanmıştır. Yine de çok az da olsa bazı katılımcılar sürecin başarılı bir şekilde yönetildiğini düşünmektedir.

4.3. Uzaktan Eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları

Tablo 4.3. Uzaktan eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Avantajları

Görüşler	
1.Zamanı Etkili Kullanmayı Öğrenme/Öğretme	Ö1/Ö5/Ö6
2.Öğrenci İlgisinde Artış	Ö1/Ö10
3.Velilerin Ders Sürecini Bizzat Takip Edebilmeleri	Ö1/Ö10
4.Öğretmen/Veli İşbirliğinin Öneminin Farkedilmesi	Ö1
5.Teknoloji Kullanımının Gelişmesi	Ö2/Ö3/Ö4/Ö5/Ö8
/Yenileşmeye Uyum Sağlama	
6.Şiddet ve Zorbalıkta Azalma	Ö2
7.Öğrenme Kayıplarını Azaltma/Tekrar Fırsatı Sunma	Ö2/Ö4/Ö9
8.Hastalık Hızında Artışa Engel Olma	Ö5/Ö7

Tablo 4.3’te uzaktan eğitim koşullarının eğitim-öğretim için bir avantaj oluşturup oluşturmadığı ve oluşan avantajlarla ilgili katılımcı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “Zoom üzerinden gerçekleştirdiğimiz canlı derslerde zamanı daha etkili kullandım (Ders ve teneffüs saatleri sabit olduğu için). Sınıf ortamında herhangi bir nedenle dikkati dağılan öğrencilerin bilgisayar karşısında da dikkatli ve istekli olduklarını gördüm. Öğretmen-öğrenci-veli işbirliği ile derse hazırlanarak çeşitli materyaller (kağıt, boya vb.) kullanılarak ders işlendiğinde daha verimli hale gelmiştir. Velilerin canlı dersleri takip etmesi benim için daha iyi oldu. Ebeveynler, çocuklarının sınıf ortamında yaşadığını görmüşlerdir.

Çocuklar için de motive edici bir deneyim oldu. İyi geri dönüşler aldık. Etkinlik ve ödev kontrollerinin online olması velileri de bu sürece dahil etti ve hepimiz için olumlu oldu. Aramızdaki iletişim de kesilmedi.”(T1,T2,T3,T4)

Ö2: “Öğretmenler online eğitimde deneyim kazandılar ve yeterliliklerini artırdılar. Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitim donanımlarını artırdı. Eğitimi zor olan bazı öğrenciler için eğitim daha erişilebilir hale geldi. Zorbalığa uğrayan, dışlanan ve hiperaktif olan bazı öğrenciler için kısmen avantajlıydı.”(T5,T6,T7)

Ö3: “Uzaktan eğitim sürecinde uzaktan eğitim vermek zorunda kalan öğretmenlerin kendilerini yenileme ve teknoloji konusunda önemli ilerlemeler kaydettiğini düşünüyorum. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenilen teknolojinin kullanımına ilişkin yöntem ve teknikler normal eğitim sürecinde kullanılmaktadır.”(T5)

Ö4: “Bilgisayar üzerinden online olarak çocuklara nasıl ulaşacağımızı öğrendik. Kendi adıma, sınıfımda hasta veya karantinada olan öğrencilerimin hala canlı olarak bağlantı kurmasını ve okuldaki derslerinden geri kalmamasını sağladım. Çocuklar sistemi çok iyi öğrendikleri için ebeveynlerinin desteği olmadan derse kolayca bağlanabiliyorlar. Bu nedenle hasta çocuğumuzun derse katılmak için kendini iyi hissettiği sürece dersten geri kalması için hiçbir sebep yoktur. 5. sınıfta olduğumuz için öğrencilerime grup çalışması ödevleri veriyorum. Dersten sonra Zoom programı üzerinden buluşup ortak ödevler yapabilirler. Kesinlikle avantajları vardı.”(T5,T7)

Ö5: “Uzaktan eğitimin uygulanabilirliği de görüldü. Online uygulamalarla yapılan toplantılar sayesinde zamandan ve mekândan tasarruf sağlandı. Uzaktan eğitimin yayılmasını azalttı.”(T1,T5,T8)

Ö6: “Pandemi sürecinde eğitim öğretim uygulamaları farklı kanallardan da olsa devam ettirilmeye çalışıldı. Eğitim ve öğretimin karma haline getirilmesi hastalığın yayılmasını yavaşlattı. Uzaktan eğitim süreci ile öğrenciler teknolojik araçların eğitim için kullanıldığını fark ettiler. Ev ortamında hazır çalışma koşullarına sahip öğrencilerin uzaktan eğitim öğretim sürecinde daha hızlı öğrendiklerini düşünüyorum.”(T1)

Ö7: “Öğrenciler evde (online) eğitime geçebildiler. Pandemi tehlikesinden uzaklaştırıldılar. Psikolojik olarak daha rahatlardı.”(T8)

Ö8: “Uzaktan eğitim ile zaman ve mekan açısından avantajlar sağlandı. Öğrencilere anlamadıkları konuyu defalarca izleme fırsatı verildi. Teknolojik araçların kullanımında

işlevsellik sağlanır. Milyonlarca kitap ve materyal basılmamış, doğaya katkı sağlanmıştır. Uzaktan eğitim ile internet olmayan birçok eve internet girdi.”(T5)

Ö9: “Uzaktan eğitim sürecinde eğitim camiası olarak ne kadar hazır olduğumuzu özeleştiri fırsatı bulduk. İhmal ettiğimiz konuların ve değer yargılarımızın farkına vardık. Daha az öğrenci ile ne kadar sağlıklı ve başarılı bir eğitim olabileceğini bir kez daha anladık. Okullaşma oranının yetersiz olması ve şehirlerden gelen göç nedeniyle sınıf mevcudunun artması nedeniyle hedeflenen eğitim başarısını yakalayamadığımızı bir kez daha hatırlattık.”(T7)

Ö10: “Uzaktan eğitimin çocuklarımıza/öğretmenlerimize salgın bulaşmasını engellemekten başka bir avantajı olmadı. Aileler tam zamanlı ebeveyn olduklarında öğretmenlerin ve okulun ne kadar değerli olduğunu anladılar. Yazılı ve sınavlar yapılmadı. EBA TV ile her evde ders yapılabilir. Aileler internetin bir gereklilik olduğunu zar zor anladılar.”(T2,T3)

Katılımcıların büyük çoğunluğu uzaktan eğitimde her ne kadar bazı dezavantajlar olsa da öğrenci ve velilere uzaktan eğitimin birçok yeni fırsat sunduğunu düşünmektedirler.

4.4. Uzaktan Eğitim Sürecindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları-Zorlukları

Tablo 4.4. Uzaktan eğitim Dönemindeki Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Sorunları / Zorlukları

Görüşler		
1.Verimsizlik/Fırsat Eşitsizlikleri ve Öğrenme Kayıpları/Seviye Farkları Oluşması	Ö1/Ö2/Ö4/Ö5	
2.Motivasyon Kayıpları/Dikkat Sorunları	Ö1/Ö3	
3.Davranış Problemleri Oluşması	Ö1/Ö2/Ö6/Ö7	
4.Teknoloji Bağımlılığı	Ö2/Ö3	
5.Çocuk Güvenliği Sorunları	Ö5/Ö9	
6.Dezavantajlı Grupların Öğreniminde Oluşan Zorluk	Ö5/Ö8/Ö10	

Tablo 4.4’te katılımcı öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının zorluklarına-sorunlarına görüşlerine yer verilmiştir:

Ö1: “En büyük sorun her öğrencinin düzenli olarak derse katılamamasıdır (maddi zorluklar, imkânsızlıklar, aile ilişkileri vb.). daha küçük yaş gruplarında derslere devam edemeyen öğrencilerin davranış ve alışkanlıklarında bazı olumsuz değişiklikler, konu eksikliği, öğrenme güçlüğü, konsantre olamama ve can sıkıntısı gibi sorunlar olmuştur. . Okulu, arkadaşlarını, birlikte oyun oynamayı özlediler.”(T1,T2,T3)

Ö2: “Milli Eğitim Bakanlığı ve öğretmenlerin uzaktan eğitim için yeterli donanım ve deneyime sahip olmaması nedeniyle verilen eğitimin kalitesinin yeterince iyi olmadığını düşünüyorum (Teknolojik donanım, canlı ders platformlarının yetersizliği, öğretmenlerin teknolojiyi kullanma deneyimsizliği) araçlar ve çevrimiçi sınıf kontrolü...). Ayrıca bazı öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecine hiç katılmadığı veya yetersiz katıldığı da söylenmektedir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim eksikliği olduğunu düşünüyorum. Çeşitli nedenlerle uzaktan eğitime erişemeyen öğrenciler bulunmaktadır. Bu süreçte bazı öğretmenlerin kendi imkânlarıyla öğrencilere tablet desteği verdiğini gördük.”(T1,T3,T4)

Ö3: “Süreç uzun sürdüğü için öğrenciler odaklanma sorunu yaşadılar. Aileler önceleri uzaktan eğitim etkinliklerini düzenli yapmak için çaba gösterirken zamanla bu ilgi azalmıştır. Normal eğitime geçişe rağmen ailelerde ilgisizlik devam ediyor malesef.”(T2,T4)

Ö4: “Çocuklarla soru cevap bulamayınca, hepsinin sesi çıkınca evdeki ortamın sesi bize yansıyor, o yüzden hepsinin sesini kısmak zorunda kalıyoruz. Bu bana başlangıç aşamalarında duvardan bahsediyormuşum hissini verdi. Geri bildirim alabilmek için tek tek söz hakkı vermeniz gerekmektedir. Söz hakkı verdiğiniz ve vermediğiniz öğrencilerin takibini yapmalısınız. Öğrenciler derslerde teneffüse gelmeyi unutuyor, takip gerekiyor. Derse gelmeyen öğrenciler takip edilmelidir.”(T1)

Ö5: “Haftanın 2 günü okula gelen çalışan anne baba çocukları, okula gitmedikleri diğer günlerde bakıcılarla sorun yaşıyor. Sınıflar ikiye ayrıldığı için gruplar arasında seviye farkı vardı. Yakın bir kayıp yaşayan öğrencilere psikolojik destek vermek zordu. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler diğer öğrencilere göre daha fazla eğitimden uzak kaldılar.”(T1,T5,T6)

Ö6: “Uzaktan eğitim döneminde çocukların okuldan ve arkadaşlarından uzak durması okul kurallarına uyum ve arkadaşlık ilişkilerinde sorunlar yarattı. Evleri eğitim ortamına uygun olmayan çocukların gelişimi uzaktan eğitim ile yeterli olmamıştır. Bu dönemde

öğrencilerin teknolojik araçlarla daha iç içe olmaları teknolojik araçlara bağımlılıklarını artırmıştır. Öğrenci davranış bozuklukları arttı. Öğrencilerin birbirleriyle oyun oynama yetenekleri zayıflamıştır. Uzaktan eğitimle ailelerinden yeterince destek alamayan öğrenciler her alanda yaşatılarının gerisinde kaldı. Diğer birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da okulların kapanması öğrencilerin gelişimini olumsuz etkilemiştir.”(T3)

Ö7: “Öğrenciyi görmeden eğitim olduğu için öğrenci ile empati kurmamız zorlaştı. Disiplin ve otorite azaldı. Çocuklarda bir boşluk ve rahatlık hissi vardı. Aileler ve öğrenciler psikolojik olarak olumsuz etkilendi. Yüz yüze eğitimin olumlu özellikleri ortadan kalkmıştır. Öğrenci disiplini de olumsuzluk başladı. Rehberlik eğitiminde zorluklar yaşandı. Öğrencileri yönlendirmek zorlaştı. Öğretmenlerin çevrimiçi sisteme sürekli erişimi de eğitimde verimliliği azaltmıştır. Ailelerin yönetici ve öğretmenlere karşı aşırı rahat, umursamaz ve saygısız tavırları artmaya başladı.”(T3)

Ö8: “Teknolojik araçların ve internetin yetersizliği, tam ölçüm yapamama, öğrencilerin derse aktif olarak katılamaması, fırsat eşitliğinin olmaması gibi sorunlar dezavantajlar yaratmıştır.”(T6)

Ö9: “En önemli sorun her öğrenci ve öğretmenin yeterli dijital destek ve donanımına sahip olmaması. Öğretmenler için yeterli dijital materyal desteği ve teknik destek imkanlarının olmaması da sorunları beraberinde getirdi.”(T5)

Ö10: “Her ailede internet olmadığı için tüm öğrencilere hitap etmek mümkün olmadı. Her ailede tablet veya bilgisayar olmadığı için tüm öğrencilere hitap etmek mümkün olmadı. Çocukların tablet bağımlılığı dolaylı olarak arttı. Normal sınıf ortamının avantajlarından mahrum bırakıldılar. Üniteler öğretmenle göz teması kurmadan, nerede anlamadığını sormadan, kısacası konuları anlamadan geçilmiştir. Ekranlar zayıf internet bağlantısı ile dondu. Pek çok öğrencinin evde uygun bir çalışma köşesi olmadığı ortaya çıktı.”(T6)

Katılımcıların çoğunluğu en büyük dezavantaj olarak öğrencilerin hepsinin aynı teknolojik donanımına sahip olamamasının yarattığı sıkıntılara değinmiştir. Bu durumun öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği yarattığı olgusu karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir tedirginlik durumu ise öğretmenlerin teknolojik araçları kullanma becerisinin yeterli olup olmaması sorunsalının akıllara gelmesidir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemine göre “Uzaktan Eğitim” süreci hakkındaki görüş ve düşünceler sorulduğunda katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitim ile uzaktan eğitimin önemi ve etkililiğinin arttığını ifade etmişlerdir (Kaya, 2002). Uzaktan eğitim ile bu durumun gerekliliği bir kez daha anlaşılmıştır. Uzaktan eğitim uygulamalarında sosyal öğrenme etkinliklerinin güçlü bir şekilde hissedildiği senkron öğrenme ortamları, geleneksel yüz yüze sınıf ortamlarında gerçekleştirilen etkinliklerin neredeyse tamamını yeni teknolojinin desteğiyle çevrimiçi ortama taşımaktadır. Günümüzde iletişim hızının, donanım ve erişim olanaklarının artması, değişen eğitim ihtiyaçları, video konferansın öğretmen ve öğrencilerin günlük yaşamlarında yaygınlaşması canlı ders uygulamalarını ön plana çıkarmıştır. Katılımcıların görüşlerine göre özellikle kriz anlarında uzaktan eğitim oldukça önemli hale gelmiştir. Canlı ders uygulamaları, kurumsal öğrenme ortamlarının yanı sıra ilköğretim ve yükseköğretim dâhil tüm sektörler tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır. Uzaktan eğitimden sonra tüm dünya eğitim faaliyetlerine devam etmek için canlı ders uygulamalarını kullanmaya başlamıştır. Eğitim seviyesinin her birimini etkileyen canlı ders uygulamaları, özellikle teknik altyapısı yeterli olan kurumlar tarafından hızla kullanılmaya başlanmıştır. Canlı derslerin yaygın olarak kullanılmasına rağmen, etkin ve işlevsel kullanımına yönelik tartışmalar devam etmektedir. Bunun nedeni geleneksel eğitimin öğretmen merkezli ve ders merkezli bir yapıya sahip olması, canlı derslerin ise grup etkinlikleri, ikili tartışmalar, uygulamalı öğrenme etkinlikleri ve öğrenci merkezli etkinlikler içermesidir.

Araştırmanın ikinci alt problemi uzaktan eğitim sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri istendiğinde ise yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı düşünülmekte birlikte uzaktan eğitim sürecinde boşluğun doldurulması adına yine de yeterli görülmektedir. Uzaktan eğitim, bilginin birbirinden uzak bireylere sunulduğu, zaman ve mekân esnekliğinin sağlandığı, teknolojik araç ve uygulamalarla iletişim ve etkileşimin sağlandığı bir eğitim ve öğretim sistemidir. Öğrenenin bilgi, iletişim ve öğretim teknolojilerinin sunduğu ortam, uygulama ve materyallerle, öğretim kadrosu, içerik, diğer

öğrenenler ve ortamlar ile zaman ve mekân gözetmeksizin etkileşimde bulunduğu bir eğitim biçimidir. Uzaktan eğitimin işleyiş ve yapı açısından üç alt bileşeni vardır: öğrenme, öğretme ve iletişim yöntemi (Anderson ve Garrison, 1998; Moore, 1989). Uzaktan eğitim, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiği açısından incelendiğinde, bu sürecin genel olarak etkileşime dayalı olduğu ve etkileşimin farklı bağlamlardan ele alındığı görülmektedir (Anderson ve Garrison, 1998). Sunulan uzaktan eğitim bileşenleri birbirleriyle ne kadar etkileşimli olursa, öğrenenlerin öğrenme sürecindeki başarısı, motivasyonu, kalıcılığı ve olumlu tutumları o kadar yüksek olur. Aynı şekilde, kurulan etkileşimler sayesinde öğretim elemanları, öğrenme ortamlarında öğrenenlerin gelişimini takip edebilmekte, geri bildirimde bulunabilmekte ve sunulan öğretim stratejilerinin uygunluğunu değerlendirebilmektedir. Araştırmaya katılan katılımcılar da benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde motivasyon, kalıcılık ve olumlu tutumların kazandırılmasına özellikle vurgu yapmış, süreçte karşılaşılan fiziksel ve teknik yetersizliklere ilişkin de görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemine göre uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları bu noktada katılımcılara göre uzaktan eğitimi veren öğretmenlerin teknolojiyi kullanma ve yararlanma becerileri öne çıkmakta ve diğer meslektaşları arasında fark yaratmaktadır. Alanyazına göre canlı derslerin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi, öğretim elemanının teknik bilgisine ve öğrenci merkezli, yansıtıcı ve yenilikçi bir tutuma sahip olmasına bağlıdır (Martin ve Parker, 2014). Kısacası canlı derslerin etkili ve başarılı olabilmesi için öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ortamlarında edindikleri veya edinmeleri gereken rolleri bilmeleri, dersin öğretiminde hangi niteliklerin vurgulanması gerektiğini, öğrenenlerin öğrenme tercihlerini bilmeleri ve teknolojiyi entegre etmeleri söylenebilir. Uygun öğretim tekniklerini, araçlarını ve uygun yöntemi belirler.

Araştırmanın dördüncü alt problemine göre ise uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorluklarına ilişkin görüşlere göre ise katılımcıların belirttiği bir diğer husus uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde gerçekleşen bazı durumların eksik kalışıdır. Canlı ders ortamlarında eğitmenlerin ve öğrenenlerin rolleri geleneksel yüz yüze öğrenme ortamlarından farklıdır. Bu değişimde temel etken kullanılan teknolojinin ve öğrenme kaynaklarının değişmesi ve çeşitlenmesi, ihtiyaç ve beklentilerin farklılaşmasıdır (Bawane ve Spector, 2009).

Sonuç olarak, Dabbagh'a (2007) göre de örgün eğitim faaliyetlerinin neredeyse

tamamının güçlü bir şekilde uzaktan eğitime aktarılmasını sağlayan canlı ders uygulamalarına katılan öğrencilerin özelliklerinin analiz edilmesi başarılı bir canlı ders için oldukça önemlidir. Bireysel veya sosyal öğrenme deneyimi sunan canlı derslerde öğrenenler; olayları ve durumları tartışabilmeli, olaylara farklı açılardan bakarak kendi yorumlarını yapabilmelidir. Öğrencilerin topluluk içindeki işbirlikçi faaliyetleri, etkileşimleri, topluluğun işlemesi için dikkate alınması gereken diğer önemli faktörlerdir. Uzaktan eğitim günümüz koşullarında artık her koşulda hazır olunması gereken ve her bileşeninin titizlikle incelenmesi gereken eğitim sistemimizin önemli bir parçasıdır.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

- Uzaktan eğitimin etkilerine ilişkin online ölçme araçları geliştirilerek mevcut durum içerisinde ölçme ve değerlendirme yapılabilir.
- Çalışma niceliksel yöntemlerle farklı örneklem grupları üzerinde uygulanabilir.

5.2.2. Uygulayıcılar Öneriler

- Uzaktan eğitime ilişkin farkındalık sağlayıcı hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Uzaktan eğitim, yasal mevzuat içerisinde yer alarak olası bir başka uzaktan eğitim durumuna karşı hazır olunabilir.
- Mevcut eğitim uygulamalarının bir kısmı uzaktan eğitim olarak devam ederek öğrenci öğretmen ve yöneticilerin teknoloji kullanım beceri düzeyleri artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Anderson, T., and Garrison, D.R. (1998). *Learning in a networked world: New roles and responsibilities*. In C. Gibson (Ed.), *Distance Learners in Higher Education*. (pp. 97-112). Madison, WI.: Atwood Publishing.
- Al-Arimi, AMAK (2014). Uzaktan eğitim. *Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri*, 152, 82-88.
- Ali, M.I. and Alam, A. (2020). Acceptance, use and effect of technology in open and distance education. *Studies in IndianPlaceNames*, 40(3), 417-426.
- Amin, M. and Piaralal, S.K. (2020). Antecedents and consequences of service recovery satisfaction: perspectives on open and distance learning in Malaysia. *International Journal of Business Innovation and Research*, 21(1), 56-78.
- Atici, B. (2004). *The effect of virtual learning environments based on social knowledge construction on student achievement and attitudes*. (Unpublished doctoral thesis). Firat University Institute of Social Sciences. Department of Educational Sciences, Elazig.
- Bawane, J. and Spector, J. M. (2009). Prioritizing online instructor roles: implications for competency-based teacher education programs. *Distance Education*, 30(3), 383-397.
- Bolliger, D.U., Supanakorn, S., and Boggs, C. (2010). The effect of podcasting on student motivation in the online learning environment. *Computers and Education*, 55(2), 714-722.
- Balci, A. (2018). Research methods, techniques and principles in social sciences. Pegem Citation Index, 001-398.
- Christina, E. (2020). Distance education Covid-19 Adalah 666. *Logia: Journal Theologi Pentecosta*, 1(2), 1-22.
- Clark, J.T. (2020). *Distance education clinical engineering handbook* (p. 410-415). AcademicPress.
- Clark, R.C. &Kwinn, A. (2007). *The new virtual classroom: Evidence-based guidelines for synchronous learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Cakirer, M.A. (2002). E-learning in the information society and the advantages of its application in Turkey. Open and Distance Education Symposium Website:<<http://aof20.Anatolia.ed.tr>, 23-25.

- Dabbagh, N. (2007). Online learner: Features and pedagogical implications. *Contemporary Problems in Technology and Teacher Education*, 7(3), 217-226.
- Duran, N., Önal, A. and Kurtuluş, C. (2006). *New approach learning management systems in e-learning and corporate education*. Academic Informatics. <http://ab.org.tr/ab06/bildiri/165.pdf>
- Ebbers, M., Balague, D., Ganguly, B., Noyes, D. & Salm, P. (2003). *Using the IBM Lotus virtual classroom: A best practice guide for e-learning*. IBM Redbooks, International Technical Support Organization.
- Finkelstein, J. (2006). *Real-time learning: Online simultaneous teaching and learning*. Jossey-Bass.
- Geray, C. (1978). *Public education*, Ankara: A.U. EBF Publication No: 73.
- Günbayi, İ. (2018). Developing a Qualitative Research Paper Based on Systematic Curriculum and Instructional Development, *European Journal of ESocialScienceStudies*, 3, 124-153.
- Hasan, N. and Singhal, V. (2020). Emergence of mobile learning: futurefordistance learning. *Our legacy*, 68(1), 9476-9480.
- Isman, A. (2008). *Distance learning*. Pegem Academy.
- Kanfer, R., Frese, M. ve Johnson, RE (2017). İşle ilgili motivasyon: Bir asırlık ilerleme. *Uygulamalı Psikoloji Dergisi*, 102(3), 338.
- Katzell, R.A. ve Thompson, D.E. (1990). İş motivasyonu: Teori ve uygulama. *Amerikalı psikolog* , 45(2), 144.
- Kavrakoglu, I. (2002). Importance and Method of E-Learning. *Journal of Human Resources*, 9, 23-25.
- Kaya, Z. (2002). *Distance education*, Pegem Publishing, Ankara.
- Bird, E. (2003). *Quantitative-Qualitative Research Techniques*, Memoirs Publishing, Ankara.
- Li, L. (2012). *Studentmisbehaviorsandteachertechniques in online classrooms: instrument development andvalidation*. (PhDThesis), Ohio University.
- Liu, X., Bonk, C. J., Magjuka, R. J., Lee, S. H., & Su, B. (2005). Exploringfourdimensions of onlineinstructorroles: A program levelcasestudy. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 9(4), 29-48.

- Martin, F., & Parker, M. A. (2014). Use of synchronous virtual classrooms: Why, who, and how. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 10(2), 192-210.
- Martin, F., Parker, MA ve Deale, DF (2012). Eşzamanlı sanal sınıflarda etkileşimin incelenmesi. *Uluslararası Açık ve Dağıtılmış Öğrenme Araştırmaları İncelemesi*, 13(3), 227-261.
- McBrien, J. L., Jones, P. and Cheng, R. (2009). Virtual Spaces: Employing a Synchronous Online Classroom to Facilitate Student Engagement in Online Learning. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(3). ISSN: 1492-3831.
- Michaelson, C. (2005). İş motivasyonu teorisi için anlamlı motivasyon. *Yönetim İnceleme Akademisi*, 30(2), 235-238.
- Moore, M. G. (1989). *The effects of distance learning: a summary of the literature*, Paper for the Congress of the United States, Office of Technology Assessment. The Office.
- Morse, J., Baret, Mayan, Olson & Spiers, (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research, *International Journal of Qualitative Methods* 1(2) Spring.
- Özen, Ü., & Karaman, S. (2001). System design in web-based distance education. *Akdeniz İİ BF Journal*, 2(81), 102.
- Ozmen, B. (2012). *The Effect of Social Network Supported Distance Education Applications on Student Success and Views*. (Master Thesis). Fırat University, Institute of Educational Sciences, Elazığ.
- Queiroz, V., & Mustaro, P. N. (2003). Roles and competencies of online teachers. *The Internet TESL Journal*, 9(7).
- Pierrakeas, C., Koutsonikos, G., Lipitakis, A. D., Kotsiantis, S., Xenos, M., & Gravvanis, G. A. (2020). *The variability of the reasons for student dropout in distance learning and the prediction of dropout-prone students*. In *Machine Learning Paradigms* (pp. 91-111). Springer, Cham.
- Rainey, H. G. (2000). *Work motivation*. In *Handbook of Organizational Behavior*, Revised and Expanded (pp. 41-64). Routledge.
- Roberson, L. (1990). *Örgütlerde iş anlamlarının işlevleri: İş anlamları ve iş motivasyonu*.

- Romiszowski, A. (2004). *How's the e-learning baby? factors leading to success or failure of an educational technology innovation*, Educational Technology, January-February.
- Sezgin, S. (2021). Analysis of the emergency distance education process: Prominent concepts, problems and lessons learned. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 21(1), 273-296.
- Toode, K., Routasalo, P. ve Suominen, T. (2011). Hemşirelerin iş motivasyonu: Bir literatür taraması. *Uluslararası Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 48 (2), 246-257.
- Yıldırım, A. and Şimşek, H. (2013). *Qualitative research methods in social sciences*, Seçkin Publishing, Ankara.
- Yılmaz, O. (2015). The effects of live virtual classroom on students' achievement and students' opinions about "Live Virtual Classroom". Distance Education. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 14(1), 108-115.
- Yin, R. K. (2012). *Case study methods*.

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Görüşme Formu

Uzaktan eğitim sürecinin ortaokul öğretmenlerinin motivasyonuna etkisi üzerine nitel araştırma yönteminden yararlanılarak tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Şunu belirtmek isterim ki; Bu görüşmeden elde edilecek bilgiler gizli tutulacaktır ve araştırmanın amacı dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Görüşme cevaplarını içtenlikle cevaplamanızı rica ediyorum.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

BÖLÜM I:

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcının:

Cinsiyeti:

Mesleği:

Meslekte Görev süresi:

Yaşı:

BÖLÜM II:

GÖRÜŞME SORULARI

1. Uzaktan Eğitim” hakkında uzaktan eğitim sürecinden önce bilinenler nelerdir?
“Uzaktan Eğitim” süreci hakkındaki görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
2. Uzaktan eğitim sürecindeki mevcut eğitim-öğretim uygulamalarına ilişkin durum değerlendirmeleri/görüşleriniz nelerdir?
3. Uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının avantajları sizce neler olmuştur?
4. Uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim uygulamalarının sorunları-zorlukları sizce neler olmuştur?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Assen QorQmaz

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

İş Deneyimi

Stajlar :

Çalıştığı Kurumlar :

İNTİHAL RAPORU

Esen Korkmaz Tez

ORJİNALLİK RAPORU

%20

BENZERLİK ENDEKSİ

%18

İNTERNET KAYNAKLARI

%3

YAYINLAR

%12

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to Akdeniz University
Öğrenci Ödevi

%2

2

9lib.net
İnternet Kaynağı

%1

3

Submitted to Hacettepe University
Öğrenci Ödevi

%1

4

earsiv.anadolu.edu.tr
İnternet Kaynağı

%1

5

www.scribd.com
İnternet Kaynağı

%1

6

Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi
Öğrenci Ödevi

%1

7

www.icaseonline.net
İnternet Kaynağı

%1

8

Submitted to Istanbul University
Öğrenci Ödevi

%1

9

Submitted to Kirikkale University
Öğrenci Ödevi

%1

BİLDİRİM

Hazırlamış olduğum tezin tamamen kendi eserim olduğunu ve her kaynaktan alıntı yaptığımı taahhüt eder, tezimin basılı ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

o Tezime her yerden ulaşılabilir.

o Tezime sadece Akdeniz Üniversitesi kampüslerinden ulaşılabilir.

o Tezimin 1 yıl boyunca erişilebilir olmasını istemiyorum.

Bu süre sonunda ek başvuru yapmazsam tezime her yerden ulaşılabilir.